

EUROREGION SILESIA

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Biuletyn Euroregionu Silesia

Grudzień 2018 • Numer 15

Szczęśliwego Nowego Roku 2019

Niech wszystkie Wasze drogi w 2019 roku zmierzają we właściwym kierunku!

Wiadomości z Euroregionu Silesia**Pierwsze wieże widokowe otwarte**

Na początku listopada br. dokonano uroczystego otwarcia pierwszych wież widokowych zbudowanych w ramach 1. etapu kompleksowej koncepcji stworzenia wież i punktów widokowych w różnych miejscach Euroregionu Silesia. Wśród pierwszych zakończonych budowli były wieże widokowe w Sosnowej i Pietrowicach Wielkich. W przyszłym roku sukcesywnie zakończy się budowa kolejnych ośmiu wież widokowych i jak informowaliśmy w poprzednich numerach naszego biuletynu, do realizacji przygotowane są trzy kolejne. Wszystkie nowo zbudowane wieże widokowe będą elementem wdrażanego produktu turystycznego „Silesianka – Szlak wież i platform widokowych w Euroregionie Silesia”.

Międzynarodowe ćwiczenia strażaków trwają

W połowie września br. odbyły się drugie spośród czterech międzynarodowych ćwiczeń jednostek OSP realizowanych w ramach projektu o nazwie „READY TO HELP – system wspólnej ochrony granicznych gmin w Euroregionie Silesia”. W ćwiczeniach zorganizowanych w Zabełkowie (gmina Krzyżanowice) uczestniczyło ponad 80 polskich i czeskich strażaków z jednostek ochotniczych i zawodowych oraz 17 wozów strażackich. Ćwiczenia obejmowały walkę z pożarem o większym zasięgu w budynkach domu opieki dla seniorów z zapewnieniem dostarczenia wody na dużą odległość. Warunki tych ćwiczeń były tym razem bardzo trudne. Elementem ćwiczeń była ewakuacja kilkudziesięciu seniorów narodowości niemieckiej nieznających ani języka polskiego, ani czeskiego. Strażacy musieli zmierzyć się z liczną grupą osób na dużym targowisku, które znajduje się w bezpośrednim pobliżu domu opieki, oraz z ruchliwą drogą krajową, przez którą organizowano transport wody na dużą odległość.

Ćwiczenia miały na celu sprawdzenie gotowości do działań i współpracy jednostek ochotniczych straży pożarnych z obu stron granicy podczas działań podejmowanych w utrudnionych warunkach.

Wystawa polsko-czeskich projektów

Od 19 listopada 2018 roku w holu Biblioteki im. Petra Bezruča w Opawie można było oglądać wystawę najbardziej udanych polsko-czeskich projektów. Przez dwa tygodnie zwiedzający mogli zapoznać się z ciekawymi transgranicznymi projektami realizowanymi przez Euroregion Silesia oraz przypomnieć sobie pokrótce historię tego polsko-czeskiego euroregionu, który w tym roku obchodził swoje 20-lecie. Do tej euroregionalnej wystawy nawiązywała objazdowa wystawa najlepszych projektów transgranicznych z terenów kraju morawsko-śląskiego i województwa śląskiego, dofinansowanych z programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska. Tę inspirującą wystawę projektów dobrych praktyk można było w Opawie oglądać przez tydzień od 3 grudnia 2018 roku.

FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW W EUROREGIONIE SILESIA W 2019 ROKU

Po rocznej przerwie w 2019 roku kontynuowany będzie nabór nowych wniosków o dofinansowanie do Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska. Terminy poszczególnych rozań i wykaz osi priorytetowych wraz z maksymalną wartością dofinansowania w zależności od typu mikroprojektu

przedstawiono w poniższej tabeli. Zachęcamy wszystkich wnioskodawców, aby odpowiednio wcześniej zaczęli przygotowywać projekty. Warto też skorzystać z bezpłatnych konsultacji w naszych sekretariatach w Raciborzu i Opawie w ustalonych z góry terminach. Szczegółowe informacje można znaleźć na www.euroregion-silesia.pl i www.euroregion-silesia.cz.

Nabór	Termin naboru wniosków	Termin posiedzenia Euroregionalnego Komitetu Sterującego	
7.	do 04. 03. 2019	13. 06. 2019	
8.	do 03. 09. 2019	12. 12. 2019	
Numer osi	Nazwa osi priorytetowej	Maksymalna wysokość dofinansowania mikroprojektu typu A	Maksymalna wysokość dofinansowania mikroprojektu typu BiC
2	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	60 000 €	30 000 €
3	Edukacja i kwalifikacje	40 000 €	20 000 €
4	Współpraca instytucji	40 000 €	20 000 €

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Biuletyn Euroregionu Silesia nr 15 / grudzień 2018

Wydawca: Euroregion Silesia – CZ, Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika

Redakcja: Jana Novotná Galuszková, Iwona Paprotny, Daria Kardaczyńska, Leonard Fulneczek

Adres redakcji: Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika, tel.: +420 553 756 220,
e-mail: euroregion.silesia@opava-city.cz, www.euroregion-silesia.cz

Zdjęcia: archiwum Euroregionu Silesia, członków i odbiorców końcowych
zdjęcie na stronie tytułowej: Chuchelná – krajobraz zimowy

Tłumaczenie: Karina Kurková

Opracowanie graficzne: Pavel Bárta

Druk: Tiskárna Grafico s.r.o., Opava

Nakład: 1 000 egz.

Numer ewidencyjny MK ČR E 21341, ISSN 2084-0020

Egzemplarz bezpłatny

Euroregion Silesia 20+

Za ojców założycieli Euroregionu Silesia uważani są ówczesny prezydent Raciborza Andrzej Markowiak (po lewej) i prezydent Opawy Jan Mrázek (po prawej).

We wrześniu bieżącego roku Euroregion Silesia świętował swoje 20. urodziny, a obchody były bardzo okazałe! W ramach partnerskich projektów o tych samych nazwach „20 lat współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia”, dofinansowanych z Funduszu Mikroprojektów programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska, na 13 września przygotowano całoniedzielną program, który podzielony był na dwie części – przedpołudniową po polskiej stronie i popołudniową po czeskiej stronie euroregionu.

Przedpołudniowa część – konferencyjna – odbyła się w Pałacyku Myśliwskim w Raciborzu. Na wstępie wyświetlono film pt. „20 lat Euroregionu Silesia”, który poprzez dziś już historyczne ujęcia i wspomnienia ojców założycieli Jana Mrázka i Andrzeja Markowiaka pokazuje początki euroregionu i prezentuje jego dalszy rozwój aż do dnia dzisiejszego. W ramach kolejnych wystąpień podsumowano 20-lecie współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia, przedstawiono dotychczasowe efekty wspólnej pracy oraz zarysowano plany na przyszłość.

Po przedpołudniowej konferencji uczestnicy przejechali na stronę czeską na popołudniowe i wieczorne spotkanie inte-

Wieloletnia sekretarz czeskiej części Euroregionu Silesia Jana Novotná Galuszková przypominała ważne osobistości, wydarzenia i sukcesy związane z dwudziestoletnią historią tego euroregionu.

gracyjne odbywające się w Buly Arenie w Krawarzu. Tutaj przygotowano dla nich program kulturalny i rozgrywki sportowe w formie polsko-czeskiego turnieju w piłce nożnej, bowlingu i adventure golfie. Po uroczystej kolacji ogłoszono wyniki sportowych zmagania, po czym odbył się rozrywkowy, a zarazem pouczający polsko-czeski quiz. Ostatnim wydarzeniem wieczoru była zabawa taneczna.

Z okazji 20. rocznicy Euroregionu Silesia polskiej i czeskiej stronie Euroregionu przyznano Złotą Odznakę Honorową za Zasługi dla Województwa Śląskiego.

Do uroczystego spotkania z okazji 20-lecia Euroregionu Silesia nawiązywało wyjazdowe spotkanie robocze wszystkich pracowników polskiego i czeskiego sekretariatu. Spotkanie to odbyło się w dniach 22-23 listopada br. w Jankowicach, a jego głównym celem była dyskusja nt. współpracy w kolejnych latach. Pracownicy obu sekretariatów mieli okazję do przekaza-

nia dotychczasowych doświadczeń związanych z realizacją Funduszu Mikroprojektów, wskazania problemów, które utrudniają istniejącą współpracę, oraz przedstawienia swoich wyobrażeń co do przyszłości, aby Euroregion Silesia w trzecią dekadę swojego funkcjonowania, a także w kolejne perspektywy finansowe mógł wejść przygotowany i z jasną wizją rozwoju.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

FELIETON

Oddaj mi moją marynarkę!

Jako dziecko, a szczególnie w okresie dojrzewania pragnęłam, aby otaczało mnie grono koleżanek, z którymi byłabym w codziennym kontakcie, gadała o dziewczęcych sprawach, wymieniała zabawki i ubrania, współdzieliła wszystko, co dobre i złe... Martwiło mnie, że nie mam komu się zwierzać ze swoich najskrytszych marzeń ani pokazywać zdjęć chłopaków, którzy mi się podobają. Zastanawiałam się, dlaczego przez całe cztery lata dojeżdżania do liceum siedziałam w pociągu sama, chociaż tym samym pociągiem jeździły wszystkie moje szkolne koleżanki. Dopiero jako dorosła zrozumiałam, dlaczego tak jest! Jestem po prostu soliterem, który nie otacza się wieloma ludźmi, chociaż myśli, że mogłoby to być fajne! Dzisiaj już wiem, że aby czuć przynależność, nie potrzebuję całej klasy koleżanek, ale wystarczy mi, by mieć wokół siebie tylko kilka najbliższych osób. Choćby swojego męża. Oczywiście, nie jest to kobieta, a wiecie, jak to jest: mężczyzna jest z Marsa, a kobieta z Wenus. Mężczyzna nie rozumie, że mam potrzebę zwierzenia się z kłopotów w pracy i wcale nie oczekuję od niego, że od razu zacznie je rozwiązywać. Wstydę się przed nim powiedzieć głośno, że bardzo nie lubię gotowania i prasowania. A czy mogę mu powiedzieć, że moim idolem jest Michał Żebrowski? Na szczęście mam też kilka koleżanek, z którymi na naszych regularnych babskich spotkaniach rozmawiam na wszystkie tematy i nie obawiam się, że w ich wzroku ujrzę błysk niezrozumienia. I mam też koleżanki w pracy! Na przykład Darię z polskiego sekretariatu naszego euroregionu. Chociaż czasem wygląda to między nami tak, jakby każda była z innej planety, to myślę, że współpraca układa nam się całkiem dobrze. Nie gotujemy, nie prasujemy, w ramach wspólnego projektu wyjeżdżamy w weekendy na ćwiczenia kilkudziesięciu strażaków i jak Daria żartobliwie mówi „jest z czego wybierać”. Bardzo udały nam się także niedawne obchody dwudziestolecia naszego euroregionu! Nasz euroregion otrzymał nawet od władz Województwa Śląskiego medal za zasługi, chociaż wspominając tę ceremonię, jeszcze dziś chce mi się śmiać! Proszę sobie wyobrazić, jak ja i Daria stoimy na scenie, słuchamy uroczystego przemówienia, dostrzegamy wyjątkowość tej chwili, rozpieiera nas duma... i w pewnym momencie Daria z zamyśleniem spogląda na swoje ręce, które aż po koniuszki palców gubią się w długich rękawach czarnej marynarki, na kilka chwil zastyga, a potem cicho mi szepcze: „Jana, to nie moja marynarka! Ona musi być twoja!”. Nawet nie potraficie sobie wyobrazić, jak bardzo chciało mi się w tym momencie śmiać. Do oczu zaczęły mi napływać łzy śmiechu, ale i szczęścia, ponieważ sobie uświadomiłam, że naraz tu jest! Kolejna moja bratnia dusza, z którą jestem w codziennym kontakcie, z którą współdzielę wszystko, co dobre i złe. Wierzę, że przed nami jeszcze wiele kolejnych lat wspólnej pracy na rzecz naszego euroregionu i że może kiedyś w przyszłości ponownie otrzymamy jakieś wyróżnienie. Tylko proszę, droga Dario, oddaj mi teraz moją marynarkę!

*Autorka felietonu **Jana Novotná Galuszková** już od osiemnastu lat pracuje jako sekretarz czeskiej części Euroregionu Silesia. Jako przewodnicząca Macierzy Śląskiej działa także na rzecz wszechstronnego rozwoju Śląska.*

Wywiad z Andrzejem Markowiakiem,

współzałożycielem Euroregionu Silesia

Panie prezydencie, 20 lat temu powstawał Euroregion Silesia. Jako ówczesny prezydent miasta Racibórz, był Pan jednym z jego współzałożycieli. Proszę przypomnieć jak wyglądały początki tej organizacji?

Po przemianach ustrojowych w 1989 r. nastąpiło ożywienie relacji transgranicznych na pograniczu polsko-czechosłowackim.

Samorządy, które w wyniku tych przemian uzyskały prawną podmiotowość w obu krajach, bardzo szybko dostrzegły atuty w swoim przygranicznym położeniu. Już w pierwszej kadencji władze samorządowe Opawy i Raciborza podjęły działania mające określić obszary wzajemnej współpracy między oboma miastami. To zaowocowało m.in. podpisaniem w 1993 r. umowy o współpracy pomiędzy Raciborzem i Opawą oraz otwarciem drogowego przejścia granicznego Pietraszyn-Sudice, co znacznie ułatwiło komunikację między naszymi miastami oraz innymi gminami z obu stron granicy.

W 1994 r. w Opawie i Raciborzu w wyniku wyborów nastąpiły zmiany we władzach samorządowych, ale woła współpracy rozpoczętej przez naszych poprzedników stała się dla Jana Mrazka – nowego primátora Opawy i dla mnie jednym z istotnych priorytetów. Wiedzieliśmy obaj, że znaczne pozytywne efekty współpraca transgraniczna może przynosić, gdy nada się jej zinstytucjonalizowaną formę i obejmie ona społeczność pogranicza z obszaru większego niż miasta Racibórz i Opawa. Taką formą były euroregiony, które działały już na pograniczu polsko-czeskim od 1992 roku, zatem drogę mieliśmy przetartą i wystarczyło tylko skorzystać z doświadczeń kolegów np. z euroregionów „Glacensis” czy „Śląsk Cieszyński”. Nasz euroregion powstał w 1998 roku jako jeden z ostatnich na pograniczu polsko-czeskim, przed utworzeniem w 2000 roku polsko-czesko-słowackim Euroregionem „Beskidy”. Nazwę zaproponował, bardzo nas wówczas wspomagający, Konsul Generalny Republiki Czeskiej z Katowic – Josef Byrtus i nie tylko moim zdaniem był to przysłowiowy „strzał w dziesiątkę”.

Jaka atmosfera towarzyszyła temu projektowi po obu stronach polsko-czeskiej granicy?

Rdzeniem naszej współpracy regionalnej były miasta Głubczyce, Krnov, Opava i Racibórz powiązane ze sobą w przeszłości wspólną historią co było dodatkowym spoiwem dla tej współpracy. Ponadto znane wtedy przykłady korzyści osiągniętych przez istniejące już polsko-czeskie euroregiony, w tym np. dostęp do funduszy przedakcesyjnych Unii Europejskiej, zachęcały światłych liderów samorządowych do włączenia ich gmin przygranicznych z Polski i Czech do tej inicjatywy.

Oczywiście, otwartość władz samorządowych zaproszonych przez nas do wspólnego euroregionu była różna – jedni byli „ostrożni” i dociekliwi, potrzebowali więcej czasu na podjęcie decyzji, inni z kolei od razu zwietrzyli szansę na dodatkowe impulsy rozwojowe w swoich gminach i zaangażowali się w ten projekt, ale generalnie nie było odczucia jakiegokolwiek przymusu i wrażenia, że ta inicjatywa jest narzucona „z góry”...

Był Pan Prezesem Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry, czyli polskiej części Euroregionu Silesia od założenia do 2007 r. Jak wspomina Pan ten czas w kontekście zachodzących zmian, w tym wejścia Polski i Czeskiej Republiki do Unii Europejskiej?

Nasza współpraca euroregionalna nawiązana została formalnie w 1998 r. Wtedy też Polska złożyła oficjalny wniosek o przyjęcie do Unii Europejskiej. Działaliśmy więc poniekąd trochę „w ciemno” nie mając pewności czy nasza „krucjata”, a także Republiki Czeskiej do wspólnot europejskich zakończy się sukcesem i otworzy nam na pograniczu dostęp do, znacznie większych niż wtedy w 1998 r., środków akcesyjnych na rozwój współpracy transgranicznej. To m.in. skłoniło mnie, jako Posła RP od 2001 roku, do pracy w Sejmowej Komisji Europejskiej, która nadzorowała proces akcesyjny naszego kraju do Unii Europejskiej zakończony przyjęciem Polski i Czech 1-go maja 2004 r. Moje osobiste, bardzo pozytywne doświadczenia w relacjach polsko-czeskich sprawiły też, że powierzono mi w Sejmie RP funkcję wiceprzewodniczącego Polsko-Czeskiej Grupy Międzyparlamentarnej, co pozwoliło mi nadal spełniać się w budowaniu relacji międzyparlamentarnych pomiędzy naszymi krajami i nawiązać osobiste kontakty z wieloma czeskimi politykami, w tym także być gościem Prezydenta Vaclava Klause na Hradczanach.

Co Pana zdaniem przyniosło/dało powstanie euroregionów, w tym Euroregionu Silesia? Jak wyglądałoby dziś polsko-czeskie pogranicze bez działalności Euroregionu Silesia?

Jeżeli obecnie Polacy największą sympatią, spośród innych nacji, darzą Czechów, co jeszcze w nieodległej przeszłości nie miało miejsca, to jest to także pozytywny efekt rozwoju po 1989 r. intensywnej współpracy transgranicznej. Jej instytucjonalizacja w formie euroregionów stwarza płaszczyznę do wzajemnego poznawania się ludzi z obu stron granicy, nawiązywania przeróżnych form współpracy organizacji i instytucji samorządowych wspomaganą przy tym obfitymi środkami z naszej wspólnej Unii Europejskiej. Stwarza też możliwość obfitego czerpania przez każdą ze stron tej współpracy z dorobku i wielorakich zasobów przygranicznego sąsiada.

Jubileusz 20 lat funkcjonowania Euroregionu to także czas, w którym patrzy się w przyszłość. Jakie złożyłby Pan życzenia tej instytucji i jej członkom na następne 20 lat?

Obchody jubileuszu 20-lecia Euroregionu „Silesia” i prezentowane jego osiągnięcia potwierdziły, że jest to dobry projekt. Mottem tych obchodów było pytanie: „Czy warto być razem?”. Życzę więc, aby nasza wspólnota euroregionalna po-

przez codzienne budowanie dobrych i wzajemnych relacji między Czechami i Polakami stawała dobitnie pozytywną odpowiedź, tak, aby za 20 lat granica pomiędzy naszymi krajami, jeżeli będzie istniała, to już tylko na mapach.

Z historii Euroregionu Silesia

listopad 1997	Podpisano deklarację o powołaniu wspólnego euroregionu.	
wrzesień 1998	Podpisano umowę o założeniu Euroregionu Silesia.	
grudzień 2000	W ramach polsko-czeskiego programu przedakcesyjnego Phare CBC ogłoszono pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie ze <i>Wspólnego Funduszu Małych Projektów</i> , będącego poprzednikiem obecnego Funduszu Mikroprojektów.	
maj 2004	Wraz z przystąpieniem Republiki Czeskiej i Polski do Unii Europejskiej dla Euroregionu Silesia pojawiły się nowe możliwości polsko-czeskiej współpracy.	
lipiec 2005	Euroregion Silesia włączył się w Inicjatywę INTERREG IIIA uruchamiając Fundusz Mikroprojektów.	
październik 2007	Euroregion Silesia otrzymał wyróżnienie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RCz za wieloletni i aktywny wkład w rozwój czesko-polskiej współpracy transgranicznej.	
grudzień 2007	Z okazji przystąpienia Republiki Czeskiej, Polski i Słowacji do Strefy Schengen Euroregion Silesia podpisał wspólnie z innymi euroregionami czesko-polsko-słowackiego pogranicza <i>Deklarację Cieszyńską</i> w sprawie dalszego rozwoju wzajemnej współpracy.	
kwiecień 2008	Uruchomiono Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013.	
marzec 2014	Powstał pierwszy w historii wspólny dokument strategiczny Euroregionu Silesia.	
wrzesień 2015	Po ponad siedmiu latach zakończono Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013. Zrealizowano łącznie 490 projektów, alokację z EFRR opiewającą na sumę 6 963 000 euro wykorzystano w 98,18 %.	
październik 2015	Uruchomiono Fundusz Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia w ramach programu INTERREG V-A RCz – Polska. łączna alokacja z EFRR wynosi 7 226 000 euro a realizacja potrwa do czerwca 2023.	
wrzesień 2018	Z okazji 20. rocznicy Euroregionu Silesia polskiej i czeskiej stronie Euroregionu przyznano Złotą Odznakę Honorową za Zasługi dla Województwa Śląskiego.	

Z okazji przystąpienia Republiki Czeskiej, Polski i Słowacji do strefy Schengen, w godzinach nocnych w dniu 20 grudnia 2007r. w Zamku Cieszyńskim odbyło się spotkanie pod nazwą „Pożegnanie z granicą”. W spotkaniu wzięli udział tacy wybitni goście jak były premier Polski, a później przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek (stojący) czy Jan Olbrycht, były burmistrz Cieszyna, marszałek Województwa Śląskiego i poseł do Parlamentu Europejskiego (siedzący po prawej). Z tej okazji Euroregion Silesia wraz z innymi euroregionami pogranicza czesko-polsko-słowackiego podpisał Deklarację Cieszyńską o dalszym rozwoju wzajemnej współpracy.

WSPÓŁPRACA EUROREGIONÓW

fenomen polsko-czeskiego pogranicza

Granica o długości 795 km, 7 milionów mieszkańców, 3 polskie województwa i 5 czeskich krajów – tak w skrócie można scharakteryzować obszar polsko-czeskiego pogranicza. Te dane statystyczne na tle podobnych danych europejskich nie są niczym wyjątkowym, a mimo to można tu obserwować zjawisko, które nie ma sobie równego w Europie. Na terenie polsko-czeskiego pogranicza już ponad dwadzieścia lat działa sześć euroregionów, a współpraca między nimi buduje sieć euroregionalną, w ramach której wspólnie rozwiązywane są najróżniejsze problemy. Sześć euroregionów – Nysa, Glacensis, Pradziad, Silesia, Śląsk Cieszyński i Beskidy – obejmuje różnorodne samodzielne obszary i wiele krajowych stowarzyszeń po każdej stronie granicy, będących niezależnymi podmiotami prawnymi. A mimo to euroregiony te potrafią dojść do porozumienia i stworzyć wspólną platformę działania, przygotować i realizować razem projekt, w ścisłej współpracy wykonywać nietatwe zadanie tzw. Partnerów Funduszu Mikroprojektów lub tylko, ot tak, wspólnie w ramach szerokiej „euroregionalnej rodziny” obchodzić ważne rocznice.

Grupa robocza ds. współpracy euroregionalnej Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej

Za początek sformalizowanej współpracy euroregionów można uznać ich wspólną działalność w ramach Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej, która funkcjonuje pod egidą Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej i Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej. Na początku przedstawiciele euroregionów włączyli się indywidualnie w prace poszczególnych grup roboczych, takich jak np. grupa robocza ds. transportu i przekraczania granic czy grupa robocza ds. rozwoju kulturalnego. Jednak już na VI posiedzeniu komisji, odbywającym się w październiku 2000 roku w Trzyńcu, złożono wniosek o stworzenie odrębnej euroregionalnej podgrupy roboczej, która podlegałaby grupie roboczej ds. samorządu terytorialnego. Ta podgrupa robocza została powołana rok później we Wrocławiu na VII posiedzeniu Komisji, a na jej współprzewodniczących wybrano przedstawicieli Euroregionu Silesia – Andrzeja Markowiaka i Jana Mrázka. W 2007 roku na mocy decyzji Komisji podgrupa ta przekształciła się w samodzielną grupę roboczą. Obecnie działa pod kierownictwem polskiej części Euroregionu Silesia i czeskiej części Euroregionu Glacensis i jest jedną z najlepiej funkcjonujących grup Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej.

Projekt EUREGIO PL-CZ

Wspólny projekt wszystkich sześciu euroregionów pn. „EUREGIO PL-CZ”, realizowany w latach 2012-2014 pod kierownictwem polskiej części Euroregionu Silesia, stanowi wzorcowy przykład szerokiej współpracy euroregionalnej. Jego celem było zintensyfikowanie współpracy euroregionów, pozyskanie nowych doświadczeń z rozwiniętych regionów zagranicznych oraz wykorzystanie tych doświadczeń w ramach wytyczania kierunków współpracy po 2013 roku, ponadto zdefiniowanie problemów utrudniających bardziej intensywną współpracę transgraniczną, a także podniesienie ogólnej wiedzy i świadomości nt. możliwości i efektów współpracy transgranicznej.

Przygotowania do projektu, w którym partycypowało 12 partnerów z grona polskich i czeskich narodowych stowarzyszeń tworzących dane euroregiony, trwały ponad pół roku i były prawdziwym sprawdzianem jakości współpracy. Na spotkaniach odbywających się regularnie co miesiąc w innym euroregionie należało ustalić wszystkie działania, wskazać podmioty odpowiedzialne za nie, opracować szczegółowe budżety poszczególnych partnerów oraz przygotować wszystko, co niezbędne do złożenia wniosku o dofinansowanie z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013. Trwające pół roku intensywne (a momentami też nietatwe) prace zwińczone zostały sukcesem: w listopadzie 2011 roku projekt został zatwierdzony do dofinansowania z całkowitą wysokością wydatków 313 952 euro, a rok później rozpoczęto jego realizację. W ramach projektu zrealizowano łącznie 17 działań podzielonych na 4 podstawowe obszary tematyczne:

W celu zintensyfikowania współpracy wszystkich sześciu euroregionów polsko-czeskiego pogranicza elementem projektu pn. „EUREGIO PL-CZ” były tematyczne pobyty studyjne w poszczególnych euroregionach. W trakcie pobytu w Euroregionie Śląsk Cieszyński przedstawiciele euroregionów zapoznali się z transgranicznymi projektami Czeskiego Cieszyna i Cieszyna „SportPark” i „SportMost”.

- 1) **wzajemne poznawanie się polsko-czeskich euroregionów i rozwijanie współpracy między nimi** – to działanie obejmowało 6 tematycznych pobytów studyjnych w poszczególnych euroregionach,
- 2) **zdobywanie doświadczeń za granicą** – w ramach tego działania euroregiony wspólnie prezentowały się na Walnym Zgromadzeniu i Konferencji Rocznej Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych w belgijskim Liège i odbyły dwa zagraniczne wyjazdy studyjne: na pogranicze francusko-belgijskie na wizytę studyjną w jednym z pierwszych europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej – EUWT West-Vlaanderen / Flandre – Dunkerque – Côte d’Opale oraz do francusko-niemieckiego EuroInstitutu z siedzibą w niemieckim Kehl.
- 3) **przegląd problemów z zakresu współpracy transgranicznej** – w ramach tego działania tematycznego opracowano „Analizę systemowych problemów współpracy transgranicznej na czesko-polskiej granicy”, której wyniki zaprezentowano na jubileuszowym 20. posiedzeniu Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej oraz w Sejmie RP.
- 4) **promocja, działania informacyjne oraz podnoszenie świadomości nt. współpracy transgranicznej** – ten pakiet obejmował wiele różnych działań: 3 konferencje, stworzenie wspólnych stron internetowych, wydanie wspólnej mapy euroregionów pn. „6+1 dzień w polsko-czeskich euroregionach” oraz wspólnej publikacji pt. „Euroregiony polsko-czeskiego pogranicza”.

Szczegółowe informacje nt. projektu można znaleźć na stronie internetowej projektu www.euroregions.org oraz na stronie www.euroregion-silesia.cz.

Zarządzanie Funduszem Mikroprojektów

Oprócz własnych przedsięwzięć transgranicznych euroregiony polsko-czeskiego pogranicza od wielu lat partycypują w realizacji programów Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie polsko-czeskiej współpracy transgranicznej. Nieodłącznym elementem tych programów są fundusze małych projektów, za pośrednictwem których finansowane są projekty o mniejszym zakresie, tzw. mikroprojekty. Funduszami tymi zarządzają właśnie euroregiony, które na swoim terenie spełniają funkcję tzw. Partnerów FM (Zarządzających). Początkowo wzajemna współpraca euroregionów w tym zakresie była minimalna, stopniowo jednak pojawiała się potrzeba koordynacji działań i wspólnego rozwiązywania różnych problemów, a w ciągu ostatnich dziesięciu lat współpraca ta ma charakter mniej lub bardziej regularnych spotkań.

Ostatnie do tej pory wspólne spotkanie polskich i czeskich przedstawicieli wszystkich sześciu euroregionów odbyło się w dniach 29-30 listopada 2018 roku w Rychnovie nad Kněžnou (Euroregion Glacensis). Oprócz kwestii związanych z Funduszem Mikroprojektów omawiano aktualne informacje dot. działalności poszczególnych euroregionów, kwestie przygotowań do okresu po 2020 roku oraz pomysły na dalszą współpracę euroregionalną.

Wspólne obchody ważnych rocznic euroregionalnych stały się już tradycją. Nie inaczej było we wrześniu bieżącego roku, gdy Euroregion Silesia obchodził swoje 20-lecie. Życzenia z okazji rocznicy przyjechali złożyć przedstawiciele wszystkich euroregionów polsko-czeskiego pogranicza, a także przedstawiciele tych bardziej odległych – Euroregionu Tatry, Karpaty i Sprewa-Nysa-Bóbr.

Grody, zamki i pałace Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia to obszar, na którym zachowało się sporo zamków i pałaców świadczących z jednej strony o bogactwie tej ziemi, a z drugiej o jej skomplikowanej, bolesnej, a jednocześnie przebogatej historii. Prezentujemy tutaj tylko kilka obiektów, pozostałe równie piękne czekają na Państwa. Zapraszamy do odwiedzin i zwiedzania.

Najatrakcyjniejszym chyba obiektem zamkowym w Euroregionie Silesia jest **kompleks pałacowo-parkowy w Hradcu nad Morawicą**. Powstał w miejscu słowiańskiego grodziska plemienia Golęszyców z VIII w. Obejmuje dwa zamki – biały i czerwony, budynek bramny, budowlę zwaną „białą wieżą” oraz rozległy, ponad 100 ha park w stylu angielskim. Biały zamek to od końca 1778 r. rodowa siedziba rodziny von Lichnowsky. Ostatnie przebudowy obiektu nastąpiły w II połowie XIX w. W tym czasie powstał też kompleks Czerwonego Zamku, stanowiący kopię staroniemieckiego średniowiecznego zamczyska. Zamek w Hradcu kojarzy się przede wszystkim z muzyką. Bywali tu tacy goście jak Ludwig van Beethoven, Franz Liszt czy Niccolò Paganini. Po zakończeniu drugiej wojny światowej posiadłość Lichnowskich została znacjonalizowana. W zamkowych wnętrzach urządzono funkcjonujące do dziś muzeum, w którym zobaczyć można bogate zbiory dzieł sztuki, a także poznać historię pałacu i zamieszkujących go rodów. W zamku czerwonym znajduje się hotel i elegancka restauracja.

Główna brama wejściowa kompleksu pałacowo-zamkowego w Hradcu nad Morawicą.

Niedaleko Hradca, w miejscowości **Raduň**, leży urokliwy zameczek. Jego odbijająca się w spokojnym lustrze przyległego stawu romantyczna sylwetka zaprasza do zwiedzania. Zamek przez wieki należał do różnych właścicieli, ostatnimi, do 1949 r., byli Blücherowie, potomkowie jednego z pogromców Napoleona Bonaparte. Oni też przeprowadzili widoczną do dziś przebudowę w stylu neogotyku romantycznego. Zamek jest dostępny do zwiedzania. Ma do zaoferowania odwiedzającym dwie trasy: pierwsza przedstawia życie szlachty na wsi, natomiast druga prowadzi do komnat prywatnych rodziny Blücherów.

Pałac w Raduniu.

Pałac w **Nowym Jiczynie** wybudowany został w połowie XVI wieku w miejscu, gdzie w średniowieczu stał gotycki zamek. Pełnił w swojej historii różne funkcje – był rezydencją właścicieli, siedzibą miejskiego ratusza, służył także jako spichlerz. Dziś w pałacu swoją siedzibę ma Muzeum Regionalne prezentujące historię miasta i okolicy. Atrakcją muzeum jest bardzo ciekawa ekspozycja dotycząca rozwoju kapelusznictwa.

Pałac Žerotinów w historycznym centrum Nowego Jiczina

Oprócz zamków i pałaców otoczonych parkami, uwagę zwracają także opawskie pałace miejskie, takie jak **Pałac Blüchera**, **Pałac Sobków** i **Pałac Razumowskich**, które dziś służą jako siedziby różnych instytucji.

Późnobarokowy Pałac Sobków w Opawie.

Po polskiej stronie Euroregionu Silesia na pierwszym miejscu prezentujemy **Zamek Piastowski w Raciborzu**, dawnej stolicy Górnego Śląska. Zamek już w XI w. był siedzibą kasztelana, a w II połowie XII w. jego gospodarzem był książę Mieszko Laskonogi, dzielnicowy władca Polski. Około 1290 r. książę Przemysław zlecił budowę gotyckiej kaplicy, która otrzymała wezwanie św. Tomasza Becketa z Canterbury, angielskiego męczennika. Kaplica, stosunkowo dobrze zachowana, stanowi dziś najcenniejszy tego typu obiekt w Polsce. Nazywana jest perłą górnośląskiego gotyku, bądź też – ze względu na podobieństwo do słynnej paryskiej kaplicy – śląską Saint Chapelle. Zamek, podobnie jak miasto Racibórz, doświadczał przez wieki burzliwej historii. Po wojnie upaństwowiony, popadał w ruinę. W ostatnich latach zamek doczekał się remontu, kaplica gruntownej renowacji. Jest dostępny do zwiedzania. Znajduje się tu też Punkt Informacji Turystycznej.

Dziedziniec Zamku Piastowskiego w Raciborzu. Foto: Grzegorz Nowak

Pałac w Chałupkach, często zwany zamkiem, znajduje się w sąsiedztwie mostu granicznego na Odrze. Wzmiankowany już w 1373 r. pełnił rolę nadrzecznego grodu warownego. Choć przez wieki zmieniał właścicieli, do 1742 r. był częścią czeskiego dziś Bogumina. Od połowy XIX w. właścicielami zamku była światowej sławy rodzina bankierów Rothschildów. Budowla była wielokrotnie przebudowywana, ostatni raz w 1907 r. Obecnie

pałac ma charakter barokowy z zachowanymi wcześniejszymi relikwiami. Wokół pałacu rozpościera się mały, ale piękny park założony w XIX w., w którym rośnie około 30 gatunków i odmian drzew i krzewów. Obecnie w pałacu mieści się hotel i restauracja.

Pałac w Chałupkach.

Nieopodal Chałupek znajduje się **Pałac w Krzyżanowicach**, którego właścicielem obecnie jest Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek. Obiekt otoczony jest parkiem i murem wraz z zabytkowym budynkiem bramnym. Ze względu na funkcję zabytku możliwości jego zwiedzania są ograniczone. Można jednak pospacerować po otaczającym pałac parku oraz wejść do przypałacowej kaplicy.

Pałac w Krzyżanowicach.

Pałac Dietrichsteinów w Wodzisławiu Śląskim zlokalizowany jest w pobliżu południowo-wschodniego naroża wodzisławskiego rynku. Początkowo był to zamek, zaś po pożarze w 1822 r. przebudowano go na pałac w stylu francuskiego baroku klasycyzującego. W otoczeniu pałacu jest zadbane niewielki park krajobrazowy. Od 1926 r. pałac należy do miasta Wodzisław Śląski. Obiekt mieści Muzeum Miejskie i Urząd Stanu Cywilnego. Obecnie (jesień 2018) pałac przechodzi generalny remont.